

Revisorerna

Till: Socialnämnden

För kännedom: Kommunfullmäktige

Granskning av interna kontroller kopplat till risken för fusk med assistansersättning

Vi revisorer har låtit EY genomföra en granskning med syftet att bedöma om socialnämnden har säkerställt en tillräcklig intern kontroll för att förebygga, upptäcka och utreda välfärdsbrott i verksamheten samt undersöka i vilken utsträckning kommunens kontrollsystem är tillräckliga för att förhindra felaktiga utbetalningar av assistansersättning enligt LSS. Vår övergripande bedömning är att socialnämnden inte fullt ut har säkerställt att kontrollsystemen är effektiva för att förebygga, upptäcka och utreda fusk med assistansersättning.

Genom en rättssäker handläggning, regelbundna uppföljningar samt noggrannhet med dokument som styrker behovet bedömer vi att det i grunden finnas goda förutsättningar för att upptäcka fusk med assistansersättning. Det är dock inte ett uttalat mål att aktivt upptäcka fusk och oegentligheter vid utredning av personlig assistans och omsorgsenheten har därför inte anpassat sitt arbetssätt. Vi bedömer det därför vara angeläget att motverka risker och skapa medvetenhet kring frågan ytterligare, bland annat genom att nämnden säkerställer att medarbetarna ges tillräckliga förutsättningar i form av resurser, kompetens och stöd att förebygga, upptäcka och utreda fusk med assistansersättning. Detta genom att kompetensutveckla medarbetarna, upprätta rutiner och vägledningar samt genomföra tillräckliga riskbedömningar och utveckla ändamålsenliga kontroller utifrån denna.

Vi bedömer att socialnämnden inte, i tillräcklig utsträckning, genomfört adekvata riskanalyser på rätt nivå för att minska riskerna för fusk med assistansersättning. Risker kopplat till kvalificerade välfärdsbrott inkluderas i nämndens internkontrollplan för 2023. Omsorgsenheten har dock inte hanterat specifika risker för fusk med assistansersättning under 2023 och har inte heller gjort någon riskanalys av handlägningsprocessen i stort, med syfte att identifiera svagheter eller risker för att utsättas för välfärdsbrott. För att stärka förutsättningarna för den interna kontrollen bör handlägningsprocessen och utbetalningsprocessen i sin helhet riskbedömas.

Vad gäller kontrollmiljön är vår bedömning att det saknas ändamålsenliga rutiner och vägledningar som stöd till medarbetarna för att arbeta systematiskt med att förebygga, upptäcka och utreda fusk med assistansersättning. Det finns exempelvis inga etablerade metoder eller tillvägagångssätt som bygger på en riskanalys utöver den ordinarie handlägningsprocessen.

Granskningen visar att hot och våld, men framför allt otillbörlig påverkan i form av verbala påtryckningar, förekommer gentemot både handläggare som beslutar om personlig assistans och andra funktioner såsom deras chefer. Vi bedömer det som positivt att det finns en rutin för hanteringen av hot och våld samt att det finns en akutplan för pågående hot och våld. Dock omnämner dokumenten inte otillbörlig påverkan och hur det skulle kunna se ut, till exempel genom olika former av påtryckningar, vilket vi anser vara en brist.

Utifrån granskningens iakttagelser rekommenderar vi socialnämnden att:

- Säkerställa att risken för assistansfusk dels inkluderas i introduktionen av nyanställda, dels ingår i ordinarie utbildningsplan.
- Säkerställa att information om regelverk, riskanalyser och kontroller sprids till berörda medarbetare på ett ändamålsenligt sätt, samt att det finns dokumenterade rutiner, vägledningar och checklistor för att minska personberoendet.
- Stärka den externa samverkan med statliga myndigheter, så som Polisen och Försäkringskassan, i syfte att underlätta enhetens arbete med att förebygga, upptäcka och utreda assistansfusk.

- ▶ Genomföra riskbedömning av handläggare- och utbetalningsprocessen beträffande var eventuella risker är störst och utveckla anpassade kontroller baserat på denna.
- ▶ Stärka kontrollen i samband med fakturagranskning och granskning av sjuklönekostnader genom att implementera en fördjupad kontroll av inskickade tidrapporter, samt säkerställa tillräckliga dokumenterade rutiner för detta.
- ▶ Säkerställa att det upprättas en rutin eller process för återkrav av assistansersättning.
- ▶ Säkerställa att risken för otillbörlig påverkan mot utredande handläggare och andra medarbetare inkluderas i rutinen för hot och våld.

Vi önskar svar på rekommendationerna från socialnämnden senast 2023-12-15

För revisorerna i Nacka kommun

Lars Berglund
Sammankallande

Dan Johansson
Vice sammankallande

Bilaga: Revisionsrapport 9/2023 Granskning interna kontroller kopplat till risken för fusk med assistansersättning